

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 120.— POJEDINI BROJ 10 PARA.— OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM

TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871.

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, 3. KOLOVOZA 1914.

BR. 63

EVROPEJSKI RAT.

Manifestacije Šibenika za rat.

Duša naroda u zanosu.

Oduševljeno, moćno, u moru ljudstva, u preljevu zanosu, manifestirao je Šibenik za dinastiju Habsburga, za hrvatskog svog kralja, za domovinu svoju. Ne stotine, ne tisuća, ma više od 10.000, čitav Šibenik, bez razlike stranaka, zvanja, spola i dobi, sve je izišlo na ulicu u zanosu otačbeničkom za svetu stvar uzvišenog nam Vladara, u njegovu protiv nametnika i razbojnika, koji se ušuljavo u vlastitu nam kuću, da nam pod vidom bratstva laguma živote naše i naša imanja.

Što narod misli o pokušaju nekih nesretnika, da povuku domovinu našu u službu jednoj tuđinskoj misli, jednoj bandi razbojničkoj, vidjelo i čulo se u subotu večer. Do jučer najoduševljeniji pristaje tih nesretnika, koji u tamicama sada okajavaju svoj zločin proti narodu, odriču se svojih vodja, glasno i jasno proklinju ih, što ih varali. I tako su ti nesretnici sami izkopali grob misli velikosrpskoj, koju su nastojali nametnuti nam i milom i silom, i opsjedanjem i novcem; pragonima, sumnjičenjem i svakojakim opaćinama.

Šibeniku je sada odlučeno, što se nijejelo jedne ljute more, i zato je građanstvo, jedinstveno u misli, osjećaju i lijenju, manifestiralo onako impozantno, onako zanosno, onako veličanstveno za obranu rođene si grude, za čast i slavu habsburške Monarhije i slijedog nam Vladara.

Ova vatra rodoljubnog zanosu pučanstva kremen je, iz kojeg će da vrcuju iskre što pale puške i topove naših ratnika; ona je i najveća utjeha slijedom nam Vladaru i najsigurnije jamstvo pobjede.

Povorka.

Kada je pala noć, ogromno mnoštvo naroda prekrilo je dvorište vatrogasaca, ceste i Poljanu. Sve svedeno, udoševljeno.

U 8 i po povorka se uputi. Pred njom zastave: u sredini carska, a sa strane joj hrvatske trobojke. Zatim dva krasna transparenta: jedan sa slikom carevom i nadpisom: „Živio car Franjo Josip!“ Drugi sa nadpisom „Živila vojska!“ Uz zvukove „Šibenske Glazbe“, uz sjaj bengala i bakalja, sred vijorenja trobojnih zastava, povorka polazi iz vatrogasnog dvorišta, sred odusjevnih poklika: „Živio car Franjo Josip! Živio hrvatski kralj! Živila vojska! Živila Austrija! Doli Srbija! Doli kraljo ubojice!“ itd. Mnoštvo je već topliko, da povorka može tek polagano napred.

Pred Poglavarstvom.

Hiljade i hiljade građanstva zaustavi U glavnoj ulici.

Od biskupskog stana povorka ide dalje plakatovano u glavnu ulicu, kojom se, radi stiske, prolazi tek velikim naporom. Mnoštvo, koji se svedjelo u povorci, računsa na preko 10.000; što pak nije u povorci, tu je na ulici da kliče i pjeva. Skoro neopazice neki od manifestanata skinuli su tablu i stijeg sa „Srpske Čitaonice“.

Oduševljenje, što dalje, sve više raste. Od glavne ulice evo nas u ulici sv. Ivana. Prolazimo kraj grčko-istočne crkve; koji povik proti Srbiji, i bilo je to sve. Nikome se nije dalo da bilo kakvim izpadom naruši svečanost i veličanstvenost časa. Pred katoličkim Poglavarstvom oduševljeno manifestiraju. Odjednom ko svednati tutanj gromova razlijevan se veličanstvena himna: „Bože živi, čuvaj Bože!“ Glazba svira, oduševljena srca pjevaju. I opet klicanje. Na prozoru je kot. poglavar najm.

savjetnik g. Kalebić i tronut zahvaljuje.

Povorka krenu dalje. Ko bujica, što nosi sobom sve što nadje na putu, tako sve se slijeva u povorku, koja sve više nabnjava, buči, šumi. Tako poljanom, cestom Perivoja na obalu pred vojnički kazin.

Ovacije vojsci.

Pred vojničkim kazinom masa kliče kontreadmiral Hugo vitezu Zaccarij, častnicima, vojsci. Sve razdragan, sve kô da ide na pir. Sred delirijuma zanosna pjeva se carevka pa „Lijepa naša“, a pjevaju jednodušna srca svi, i građanstvo i vojnici, Hrvati, Talijani, Nijemci, svikolici.

U takovoj bujici oduševljenja povorka kreće obalom dalje. Što nije na ulici, stajalo se na prozore i pozdravlja, maše, kliče. Gromorno ori se „Zastave se naše viju“, pa „Oj, Hrvati jošter živi“, te „Nije Dalmacija srbijanska“.

Pred biskupskim stanom.

Tako je povorka stigla pred stan presv. biskupa, koji se pojavio na balkonu te pozdravljaše općinstvo. Ovo pak svom duhovnom pastiru od srca kliče; kao da ga htjelo odšetiti za mnogobrojne poruge kojima se nabacivahu na nj služničit velikosrpske propagande.

Srpski izaziv.

Ali ovu manifestaciju nemože da podnese srpska duša. Kada su predznadji redovi povorka prolazili ulicom Nove Crkve kraj dućana Srbina Riste Magazina, iz kuće ovoga stali su bacati na manifestante sjedalice, boce i drugo. Usljed uzrujanosti, koja tim nastala, u zadnjim redovima, gdje bijahu ponajviše ženske, nastalo je pobjebljno gibanje i strka, jer se nije znalo, što se je to žbulo. Medjutim svijet je ubrzo saznao, o čemu se radi, te je mnoštvo, razjareno ovim srpskim bezobrazlukom, navalilo na dućan i kuću Riste Magazina.

Demonstracije proti Srbima.

Dok su prvi redovi povorka bili u Crnici pred stanom podpukovnika g. Bötnera, kojemu su priredili srdačne ovacije, dotle su zadnji redovi uzeli na juriš kuće Riste Magazina, koje Skočića, Gjure Matavulja i još nekih Srba, uzrujanost duhova bila je talika, da oružana sila, kolikogod bila brojna, bila je u nemogućnosti, da sprječji izgred. Medjutim jurisalo se i na neke srpske dućane u gradu, tako na dućane Nike Skočića, Trive, Dušana Smoljanovića, slastičara Mandića i krcmara Zlatana.

Povorka se iz Crnice vratila te se uz oduševljeno klicanje razila pred vatrogasnim dvorištem. Svijet se medjutim nije dao umiriti. Uzrujanost je povećala vijest, da se iz kuće Srbina Marka Brkića, koji je pred nekoliko dana bio uapšen, pucalo. Samo finom taktu poglavara i častnika zahvalit je, da se je građanstvo ipak razišlo bez većih izgreda.

Steta počinjena srpskim dućanima i kućama ne premašuje 4.000 K. Medjutim je vojnička vlast stavila pred srpske dućane i kuće straže i sve poduzela, da se sprječji ponovne demonstracije, dok kojih ni u subotu večer nebi bilo došlo, da nije bilo onog i onakog izaziva sa strane ukučana Riste Magazina. Sluga ovoga bio je uapšen; izjavio je, da je napadaj na manifestante izveo on sam.

PREDPLAČUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“.

Pripomoći obiteljima mobiliziranih.

Zakonom od 26. prosinca 1912. osigurana je iz državnih sredstava pripomoć obiteljima onih potrebnih austrijskih državljanstva. nepodložnih prezentnoj službi, koji u slučaju mobilizacije pozvani su da vrše aktivnu službu.

Pravo na uzdržanje imade zakonita supruga pričuvnika ili njegovi zakoniti potomci, bez obzira da li stanuju u monarkiji ili u inozemstvu i bez obzira na njihovo državljanstvo. Roditelji, djedovi, braća i polubraća, tast i punica, nezakonita majka te nezakonita djeca imadu samo onda pravo na to uzdržavanje ako stanuju u monarkiji a ako žive u inozemstvu samo onda, ako su državljanji monarhije.

Pravo na uzdržavanje ali imadu samo oni članovi obitelji, koji su zaista bili uzdržavani od dohoda rada pod oružje pozvanog. Ako se nadalje bere plaća ili nadnica, ako se iz drugih razloga dohodak ne umanjuje i ako prama gospodarskom položaju uzdržavanje obitelji za vrijeme aktivne službe pozvanog ne šteti, nema prava na uzdržavanje. Kod toga ima se uzeti, da su izjednačeni sa onima, koji su li ih upućeni na dohotke svojega rada, i oni seljaci, koji svoje gospodarstvo tjeraju samo sa članovima obitelji bez tuđe pomoći i oni mali obrtnici, koji rađe bez pomoćnika.

Doprinos uzdržavanja za svakog ovlaštenog obiteljskog člana iznosi toliko, koliko država oskrbna pristojba za vojne položnike, a osim toga, ako plaća najamnika, dobiva također dnevni najamni doprinos, koji je jednak polovici pristojbe za uzdržavanje. Za one, koji su ispod osam godina, iznosi doprinos polovicu gornje izmjene. Ukupni iznos pristojbe za uzdržavanje sviju ovlaštenika ne smije prekoračiti dnevni dohodak pozvanog.

Pravo na to uzdržavanje počinje onim danom, kada je na aktivnu službu pozvani ostavio u svrhu nastupa službe svoje boravište, a svršava u pravilu danom njegovog povratka. Svako prekineće službe, kojemu dotični pozvanik nije kriv, kao n. pr. bolest, dopust radi ozdravljenja itd. ne uništjuje pravo na zahtjev na uzdržavanje.

Ako je pozvanik desertrirao, ili sudbeno osuđen na teški zatvor, prestaje pravo na uzdržavanje danom decertacije, dotično danom pravomoćnosti kaznene osude.

Ako je pozvani u boju poginuo, nestao, ili od bolesti, koju si je dobio za vrijeme službe, ali prije povratka u neaktivni stalež umro, pripada njegovim ovlaštenim članovima obitelji uzdržajina još kroz šest mjeseci od dana smrti, dotično od dana, kad je isti proglašen da je nestao.

Pripomoć dana od države ostaje obitelji i onda, ako primi koju drugu pripomoć bilo od pokrajine, bilo od općine, družtva ili privatnika.

Ovlaštenici mogu svoj zahtjev prijaviti ustmeno ili pismeno kod općine svog boravišta. Posebna povjerenstva postavljena su da odluču o obijestnosti zahtjeva, i glede toga, da li će se svakom ovlašteniku napose, ili jednomoj kao glavi obitelji isplatiti za sve ovlaštenice.

Uzdržajni prinos isplaćuje se u polumjesečnim obrocima 1. i 16. svakoga mjeseca, kod poreznog ureda. Nu općine obično su ovlaštene davati predujme. Svi spisi namire u pogledu tog doprinosa jesu proste od biljege i poštarine.

GOSPODU PREDPLATNIKE molimo, da se sjetu svojih dužnosti te nam čim prije pošalju predplatu.

Biskup šibenski vjernicima.

Pregvijetli biskup šibenski Luka Pappafava upravo je dušobrižnicima svoje biskupije pismo slijedećeg sadržaja:

Njegovo Veličanstvo, naš premilostivi Cesar i Kralj, jur je pozvao pod zastavu svoje narode, koji će se vjerno, oduševljeno i hrabro boriti za Kralja i za dom, proti dušmanima naše Monarhije, našeg hrvatskog naroda i naše katoličke vjere.

Molimo Boga vojska, koji vlada povješću naroda, da na ratnim poljanama podijeli pobjedu našim hrabrim i junačkim četama.

Stoga nalazim shodnim odrediti:

I. Da svi m. p. svećenici budu moliti svagdano u sv. misli, za vrijeme rata, kolektu iz mise „Tempore belli“.

II. Da imadu svaki dan, za to vrijeme, moliti javno iz sv. mise: 3 oče naša, Zdrave-Marije i Slava-ocu u čast Majke Božje da isposluje pobjedu našeg oružja;

III. Da svake odjelje, pred izloženim Svetotajstvom, izmole sa vjernim pukom, letanije Sviju Sveth sa odnosnim molitvama.

Nosioci velikosrpskog pokreta.

Taoci vojničkim zapovjednicima.

Kotarsko poglavarstvo oglasom 31. srpnja objavljuje: „Kao nosioci velikosrpskog pokreta bile su na zapovjed Vrhovnog zapovjednika uapšene te zatvorene kod Okružnog Suda u Šibeniku slijedeće osobe:

A. iz Šibenika.
1. Dr. Ivo Krstelj, odvjetnik; 2. Marko Stojić, trgovac; 3. Niko Blažević, gostioničar; 4. Joso Matošić, pravnik; 5. Krste Margetić, agent.

B. iz Dubrovnika.

1. Dr. Melko Čingrija; 2. Dr. Antun Pugliesi; 3. Paroh Sava Barbić; 4. Dr. Ivan pl. Grisogono, c. k. savjetnik pokraj. suda; 5. Antun Jakiš, agent „ugar-hrv. paroh. društva“ u Gružu; 6. Dr. Frano Kulišić, tajnik „Srpske Zore“; 7. Juraj Marić, činovnik Srpske Centralne Banke; 8. Marin Papi, posjednik u Ombli; 9. Conte Ivo Vojnović, srpski pisac; 10. Luko Markiz Bona; 11. Don Antun Anić, župnik Milinice; 12. Dušan Barbić, trgovac; 13. Božo Hoppe, c. k. poštarSKI činovnik; 14. Dr. Stjepo Knežević, odvjetnik; 15. Puširik Mito, tajnik „Dušana Silnog“ i „Srpske Zore“; 16. Melko Radulović, c. k. profesor; 17. Mato Šišić, student; 18. Dmitar Bubalo, trgovac; 19. Juraj Vuletić; 20. Juraj Drašković, trgovac; 21. Kristo Dominković, urednik „Dubrovnika“; 22. Ermenegild Job, poduzetnik; 23. Marko Gojčić, student; 24. Ivo Jelić, trgovac; 25. Dr. Ivan Milić, liječnički vježbenik; 26. Ignaz Job, student; 27. Kristo Laptalo, gostioničar; 28. Vaso Piper, privatni činovnik; 29. Milan Cvijanović, privatni činovnik; 30. Leo Kurčević, bankovni činovnik; 31. Luj Soletić, komisijoner; 32. Antun Sudja, bankovni činovnik; 33. Juraj Berač, trgovac; 34. Dmitar Berač, trgovac; 35. Ivo Matić; 36. Eduard Trs, oficijant kanć; 37. Ivan Gluhonja, posjednik.

Ove su osobe kao taoci vojničkim zapovjednicima i kao taoci svojim životom za to što su namijenili svoj vojnički nastup velikosrpske ratne u znanom razvrstavanju vojske i na vojničke vođe.

Proglašenje moratorija.

„Wiener Zeitung“ donosi carsku povelju kojom se proglašuje 14-dnevni moratorij, kojim stupa na snagu obustara izvršivanja privatno pravnih obveza.

Ultimatum Njemačke Rusiji.

BERLIN, 2. kolovoza. Wolffov dopisni ured javlja: Nakon što je amo stigla vijest o općoj mobilizaciji Rusije, njemački poslanik u Petrogradu dobio je od svoje vlade nalog, da od ruske vlade zatraži, neka svoju mobilizaciju protiv Njemačke i protiv njene saveznice Austro-Ugarske obustavi i o tome neka u roku od 12 sati dađe jasnu izjavu.

Mobilizacija Njemačke.

BERLIN, 2. kolovoza. Car Vilim je jučer popodne naredio sveopću mobilizaciju njemačkih vojnih sila.

Mobilizacija Francuzke.

BERLIN, 2. kolovoza. Wolffov dopisni ured saznaje, da je jučer u 5 sati popodne naredjena potpuna mobilizacija francuzke vojske i ratne mornarice.

Atentat na Jauresa.

Na vodju francuzkih socijalista Jauresa počinjen je atentat. Jedan je pucao na nj iz revolvera, tako da je Jaures malo zatim preminuo.

Jaures je bio veliki protivnik rata, te se čini da je baš zato i ubiven.

Njemački parlament.

BERLIN, 2. kolovoza. Carskom odredbom sazvan je Reichstag za 3 kolovoza.

RAT PROTI RUSIJI.

Navještaj rata.

BERLIN, 2. kolovoza. Na ultimatum Njemačke ruska vlada nije dala nikakva odgovora. Na protiv je stigla vijest, da su ruske patrole napale na naše, ali su bile suzbijene. Time je Rusija napala na njemačko državno područje te je rat otvoren.

PETROGRAD, 2. kolovoza.

Njemački poslanik predao je sinoć u 7 i po sati ministru vjajskih posala Sazonovu izjavu, kojom Njemačka navješta Rusiji rat.

BERLIN, 2. kolovoza. Njen a'ka je vlada izručila ruskom poklisaru putnicu.

BERLIN, 2. kolovoza. U Luxemburgu postavljene su čete osmog zbora da čuvaju ondje nalazce se njemačke željeznice.

Proti buntovnim elementima.

BEC, 2. kolovoza. C. k. brzojavni dopisni ured donosi slijedeće saopćenje: Prama sigurnim obavjestima, postoji u našoj Monarkiji veliki broj bunтовnih elementa, koji javnu i državnu sigurnost u najvažnijim mjeri ugrožuju. Proizlazi iz toga svevećoj mjeri ugrožulu.

opća dužnost, da se službeni organi iz o-
sjećaja patriotizma i dužnosti podupiru u
smjeru, da se budnom pozornošću pogi-
beljni elementi učine neškodljivima u sva-
kom pravcu. U ovom pogledu može svak
da doprinese za sretan uspjeh državne
akcije. Ozbiljne prijave u pomenutom smi-
slu mogu se, pripočiti Ratnom ministarstvu,
uredu ratne straže u Beču.

Italija neutralna?

„Corriere della Sera“ donosi iz Rima ovo, vjerojatno službeno, saopćenje:

„Duh i slovo trojnog saveza takovi su, da se za Italiju ne obisti-

njuje „casus foederis“ u predstojećem ratu između Austrije i Njemačke s jedne strane te Francuske i Rusije s druge strane.

Italija će naravno uzdržati prijateljsko držanje prema saveznicama; ali će uzdržati također prijateljsko držanje i prema drugoj ratujućoj strani, eda, u zgodan čas, uzmogne biti u mogućnosti da učini što god u interesu mira.

Zato će u prvom razdoblju Italija morati da uzdrži ponašanje opreznog priuđrzanja. Ali kada bi se dogodjaji razvijali na način, da bi bila mogućna promjena teritorijalna ili poremećenje ravnovjesja, onda će se

vlada poskrbiti za zaštitu interesa narodnih.

Pošto Austro-Ugarska nije ju predhodno obavijestila o činu, koji je uzrokom sadanjem sukobu, Italija nije imala nužnog vremena da odvrati Austriju od nekih pretjeranih njenih zahtjeva. Nego, kada su ti zahtjevi ipak prikazani, Italija naravno, prijateljica Austrije, nije joj mogla savjetovati, da ih povuče. Ali Italija poradila je sve, da od Austrije ishodi jednu obvezatnu izjavu u prilog nezavisnosti Srbije i u prilog načelu da će se uztegnuti od bilo koje teritorijalne aneksije. Ipak Austrija, i ako ponovno izjavlja da nema takovih na-

mjera, nije te svoje namjere nikada izrazila u obliku koji bi ju obavezivao. Zato naravno Italija nemože da svojim oružjem doprinese rezultatima koji bi mogli dirati u njene vlastite interese“.

Uapšenja.

U Kninu su uapšeni načelnik Vojvodić i dr Miloš Martić.

U Splitu su nadalje uapšeni inžinir Petar Senjanović, ljekarnik Jovo Matačić, Vaso Bezbradica predsjednik „Srpske Sloge“, težak Ante Ružić te Vladimir Reljić.

Od načelnika i prisjednika Boke uapšeni su samo oni od srpskih općina.

Za potrebne obitelji mobilizovanih.

Na drugom mjestu donosimo proglas obćine radi sakupljanja prinosa za podporu najpotrebnijih obitelji mobilizovanih.

Odbor za sakupljanje prinosa sastavlja: plemenite gospodje Antonia Zaccaria kao počastna podpredsjednica, Carlotta Callebich počastna predsjednica, Policky Tereza, Dulibić Amalija, Bona markizica Ernesta, Mendl Natalija, Cace Fanny, Kulić Marija, Šupuk Graziella, Valles Mercedes. Ovaj odbor će se još proširiti te ćemo imena plemenitih gospodja i gospodjica naknadno objelodaniti. Suviše poslovni odbor gospode kao u proglasu.

Preporučamo gradjanstvu da pruži što obilatiju pripomoć.